

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนบ้านหนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล
6. สรุปผลการวิจัย
7. อภิปรายผล
8. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบ้านหนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7
2. เพื่อพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านหนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ระยะที่ 1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอน จำนวน 8 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านหนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน
2. ระยะที่ 2 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและ ครูปฏิบัติการสอนโรงเรียนบ้านหนองแวง จำนวน 8 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนในการดำเนินงานการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนบ้านหนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยการสอบถามผู้บริหาร ครูปฏิบัติการสอน จำนวน 8 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านหนองแวง จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน แล้วสรุปผลจากการศึกษาเพื่อจัดทำเป็นสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ต่อไปในระยะที่ 2

ระยะที่ 2 การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนบ้านหนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ซึ่งโรงเรียนมีสภาพปัญหาที่ต้องดำเนินการพัฒนาโดยในระยะนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการพัฒนาจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 มีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นวางแผน (Plan) เป็นการกำหนดเป้าหมายและจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย กำหนดระยะเวลา งบประมาณและผู้รับผิดชอบในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อกำหนดลักษณะที่เป็นรูปแบบหรือกระบวนการที่เป็นขั้นตอนในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน

ขั้นปฏิบัติตามแผน (Do) โดยผู้วิจัยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ การส่งเสริม สนับสนุนพร้อมทั้งจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากร กำกับติดตามและให้การนิเทศเป็นหลักในการดำเนินงานพัฒนาตามแผนที่กำหนดไว้ในระยะที่ 1

ขั้นการตรวจสอบและประเมินผล (Check) ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดและวางแผนในการจัดหาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งการตรวจสอบ / ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน และดำเนินการพัฒนาในแต่ละมาตรฐานตามเครื่องมือที่ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยสร้างขึ้น

ขั้นการปรับปรุงการดำเนินงาน (Action) ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยทำการปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นตลอดเวลา โดยทำงานเป็นทีม ทำให้ได้แนวทางของการพัฒนาวิธีดำเนินการ/ กระบวนการพัฒนาและเป็นข้อมูลพื้นฐานที่นำไปสู่การปรับปรุงและวางแผนพัฒนาต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผสมกับการวิจัยเชิงปริมาณ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพการวิเคราะห์ข้อมูลใช้แบบอุปนัย (Analytic Induction) (สุภางค์ จันทวานิช. 2547 : 131) กล่าวคือเป็นการสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่ผู้วิจัยและครูปฏิบัติการสอนที่เป็นผู้ร่วมวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามตลอดเวลาในการวิจัย ข้อมูลที่ทำการวิเคราะห์ได้แก่ 1) ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ของผู้วิจัย 2) ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตของผู้วิจัย 3) ข้อมูลจากแบบสำรวจของผู้วิจัย ในส่วนของข้อมูลเชิงปริมาณ ได้จากแบบแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนต่างๆของการดำเนินการวิจัยเบื้องต้นซึ่งเป็นแบบสอบถาม ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ เช่น หาค่าเฉลี่ย (Mean) และคำนวณหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วทำการแปลผลโดยการเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล

ผู้วิจัยประยุกต์การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (Denzin. 1970 ; อ้างถึงในสุภางค์ จันทวานิช. 2547 : 129-130) โดยใช้วิธีการตรวจสอบ คือ

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล(Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบแหล่งข้อมูลว่าข้อมูลที่แตกต่างด้านเวลา สถานที่ และบุคคลทำให้ข้อมูลเปลี่ยนไปหรือไม่
2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) ตรวจสอบว่าในกรณีที่ไม่น่าสนใจในตัวผู้วิจัย ผู้วิจัยทำการเปลี่ยนผู้สังเกตแทนที่จะใช้ผู้วิจัยคนเดียวตลอด อาจเป็นครูผู้ร่วมวิจัยในโรงเรียนเป็นผู้สังเกตเพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้เหมือนกันหรือไม่
3. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่มีการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีที่ต่างกันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน คือจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสำรวจ และวิเคราะห์เอกสาร

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนบ้านหนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ปรากฏผลวิจัย ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนบ้านหนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 จากการสอบถามผู้บริหาร ครูปฏิบัติการสอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา และด้านคุณภาพผู้เรียน

จากการสัมภาษณ์กลุ่ม(Focus Group Interview) ครูปฏิบัติการสอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยฝึกให้นักเรียนค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง โรงเรียนควรส่งเสริม พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเหมาะสมกับผู้เรียน และสอดคล้องกับท้องถิ่นเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งโรงเรียนได้พยายามหาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องในมาตรฐานที่อยู่ในระดับปานกลางให้อยู่ในระดับคุณภาพที่สูงขึ้น ดังนี้ ด้านคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนบ้านหนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 การดำเนินงานโดยเน้นการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นหลัก มีขั้นตอนในการดำเนินงาน คือผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอนวางแผนร่วมกัน กำหนดแนวปฏิบัติ จัดหาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ ทั้ง 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 4,5 และ 6 ผลการพัฒนามาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ จากการประชุมเชิงปฏิบัติการของโรงเรียนบ้านหนองแวง ได้สรุปการดำเนินการและปฏิบัติ โดยโรงเรียนได้จัดโครงการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ และมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีกิจกรรมเขียนเรียงความเนื่องในโอกาสวันสำคัญ กิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน กิจกรรมโลกนิทาน โดยได้กำหนดให้นักเรียนศึกษาหาข้อมูลต่างๆ ด้วยตนเองแล้วนำมาเปรียบเทียบ สรุปเป็นความคิดรวบยอดด้วยตนเอง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ให้นักเรียนตัดสินใจจากข้อมูลโดยครูเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือ ในการจัดกิจกรรมแบบนี้ นักเรียนมีความสนใจ ถึงแม้ว่าบาง

กิจกรรมต้องใช้เวลาที่กำหนดบ้างเล็กน้อย เพราะยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรม โดยเฉพาะการสรุปความคิดรวบยอดของตนเอง การระดมสมอง อภิปราย ผลการดำเนินงาน พบว่าในการจัดกิจกรรมนักเรียนมีความสนใจ ถึงแม้ว่าบางกิจกรรมต้องใช้เวลาบ้าง เพราะนักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรม โดยเฉพาะโครงการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน ประกอบกับครูบางท่านยังไม่มีความรู้เท่าที่ควรในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมโครงงาน มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร เมื่อผู้บริหารและครูทำการสำรวจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ควรปรับปรุง คือวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ โรงเรียนได้แก้ไขโดยจัดกิจกรรมให้นักเรียนดำเนินการตามโครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งมีกิจกรรมสอนซ่อมเสริม กิจกรรมภาษาอังกฤษวันละคำ กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมพี่สอนน้อง และกิจกรรมการแข่งขันทางวิชาการ และทำการประเมินผลตามสภาพจริง จัดให้มีการรายงานผลการประเมินตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เช่น การประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น การปลูกผักพื้นบ้าน ผลจากการดำเนินงานโครงการกิจกรรมนักเรียนความก้าวหน้าในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีห้องสมุดที่ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยครูให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง มีการแนะนำหนังสือดีๆ โดยครูอธิบายย่อๆ เกี่ยวกับหนังสือนั้นๆ เพื่อให้นักเรียนสนใจ มีการจัดทำโครงงานวิชาต่าง กิจกรรมคัดลายมือห้วงกลมตัวเหลี่ยม การทำรายงานและนำเสนอผลงาน กิจกรรมวางทุกงานอ่านทุกวัน วันละ 15 นาทีก่อนทำกิจกรรมหน้าเสาธง แต่โรงเรียนยังขาดสื่อที่ทันสมัย เช่นคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอสำหรับค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต หนังสือการ์ตูน โรงเรียนจึงขอการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนในการติดตั้งจานดาวเทียม IP STAR เพื่อให้นักเรียนได้สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การขอรับบริจาคหนังสือมือสองจากผู้ปกครองนักเรียน หน่วยงานของเอกชน เช่น ร้านหนังสือซีเอ็ด บริษัทโตโยต้า ประเทศไทย จำกัด ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และปรับปรุงสถานที่ของบริเวณโรงเรียนซึ่งเป็นป่าให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ให้เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติ การจัดป่านิเทศ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ผู้วิจัยเห็นว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการได้เรียนรู้จากนอกห้องเรียนมากกว่าเรียนในห้องเรียน ผลการพัฒนาทำให้นักเรียนใช้เวลาว่างในการอ่านมากขึ้น สถิตินักเรียนใช้บริการห้องสมุดมากขึ้น นักเรียนได้มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และสนใจที่จะอ่านหนังสือมากขึ้น

แต่สิ่งที่เป็นปัญหาก็คือ จำนวนหนังสือที่ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่าน เวลาในการจัดกิจกรรมมีน้อย บางครั้งทับซ้อนกับเวลาจัดการเรียนการสอน

ผลจากการดำเนินการหลังจบการดำเนินการพัฒนา ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่ม(Focus Group Interview) แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมาอภิปราย วิเคราะห์ วิจัย ซึ่งเป็นการสะท้อนผล (Reflect) การปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 4 ตัวบ่งชี้ที่ 1 มาตรฐานที่ 5 ตัวบ่งชี้ที่ 1 มาตรฐานที่ 6 ตัวบ่งชี้ที่ 1 พบสิ่งที่เป็นปัญหาก็คือ ครูขาดความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีโครงการ การจัดการเรียนรู้ที่ขาดแผนการจัดการเรียนรู้ ขาดความรู้ในการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ครูไม่มีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และโรงเรียนยังขาดหนังสือที่น่าสนใจในการส่งเสริมการอ่าน การเขียนให้กับนักเรียน จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย จึงได้ลงความคิดเห็นว่าจะต้องดำเนินการปรับปรุงพัฒนา คือ กำหนดแนวทางในการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอนโดยส่งเสริมให้ครูได้รับการฝึกอบรมพัฒนา การศึกษาดูงาน การจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ผลจากการดำเนินการพัฒนา พบว่า ผลการดำเนินการในแต่ละมาตรฐานได้ผลเป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือ ผู้บริหาร ครูปฏิบัติการสอน และนักเรียนให้ความสนใจในการดำเนินแต่ละกิจกรรม สภาพทั่วไปในการดำเนินงานอยู่ในสภาพที่มีความพร้อมที่จะดำเนินการวิจัยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะบรรยากาศในการประชุมเชิงปฏิบัติการแต่ละครั้งผู้ร่วมวิจัยมีความกระตือรือร้นที่จะดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี ตลอดถึงการนำผลการแก้ไข ปรับปรุงไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา เช่นกิจกรรมที่สนับสนุนให้ครูนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนา การเรียนการสอน และพัฒนาผู้เรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

อภิปรายผล

การพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนบ้านหนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 7 พบประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนบ้านหนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ทั้ง 4 ด้านตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูปฏิบัติการสอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านหนองแวง พบว่าการดำเนินงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา และด้านคุณภาพผู้เรียน เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในแต่ละประเด็นที่น่าสนใจคือ

1.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มีมาตรฐานที่อยู่ในระดับดำเนินการมาก 5 มาตรฐาน อยู่ในระดับปานกลาง 3 มาตรฐาน มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ ดังนี้ มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะทางด้านศิลปะ คนตรี กีฬา มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 ลำดับดังนี้ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนและบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ การวิเคราะห์ ข้อมูลและการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครราชสีมา เขต 7 (2550 : 85) วิจารณ์ พานิชและคณะ (2544 : 8-9) สุวิมล ว่องวานิช (2543 : 10) สุกัญญา ภูพิวโคก (2543 : 77) ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาที่จะประสบผลสำเร็จต้องเตรียมความพร้อม สร้างความตระหนักให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ ให้ทุกฝ่ายมองเห็นคุณค่าที่ถูกต้องตรงกัน มีการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน หาวิธีการแก้ไข พัฒนางานให้ตรงกับสภาพจริง เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

1.2 ด้านการเรียนการสอน โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มีมาตรฐานที่อยู่ในระดับดำเนินการมากทั้ง 2 มาตรฐาน มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มาตรฐานที่ 9 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับชุมชนได้ดี และมีครูเพียงพอ มาตรฐานที่ 10 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวอย่างที่มีการดำเนินการที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียนส่งเสริมให้ครูมีการวิจัยเพื่อ

พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลไปใช้พัฒนาผู้เรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูขาด การพัฒนาความรู้ด้านทักษะการสอน ขาดขวัญกำลังใจ และครูมีงานที่นอกเหนือจากงานสอน มากเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับ ประเวศ วะสี (2541 : 6) อภรณ์ พลเยี่ยม (2542 : 76) มีความเห็นและผลการวิจัยคล้ายคลึงกันว่า ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ครูขาดคุณภาพทางการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอนเน้นการท่องจำเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนขาดการคิดเป็น ทำเป็น เรียนเป็น ขาดการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง และการ ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ตามความแตกต่างของแต่ละ บุคคล

1.3 ด้านการบริหารและจัดการศึกษาโดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกมาตรฐาน มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ ดังนี้ มาตรฐานที่ 11 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงานและพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบครบวงจร และมาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 ลำดับ ดังนี้ มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน พัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริม คุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย และมาตรฐานที่ 14 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร และ กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารตระหนักเห็น ความสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษา มีการติดตาม ควบคุมกำกับประเมินผลการ ดำเนินงาน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดโครงการบริหารอย่างเป็นระบบ มีความ โปร่งใส บริหารงานแบบมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่ง แก้วแดง (2544 : 13) สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2542 : 9) และงานวิจัยของธเนศ คิด้รุ่งเรือง (2540 : บทคัดย่อ) ที่ว่าการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการที่ทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด และ ปรับปรุงพัฒนาผลการปฏิบัติงาน โดยมีการจัดทำแผนงาน โครงการ กำหนดยุทธศาสตร์การ ทำงาน ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพให้เป็นที่ ตามมาตรฐานที่กำหนดซึ่ง โรงเรียนได้มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกับคณะครูในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาตามแผนพัฒนาคุณภาพ นโยบายของโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงาน วิชาการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้บริหารต้องดำเนินการร่วมกับคณะครูในการพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ สร้างความพึงพอใจและ ความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

1.4 ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มีมาตรฐานที่อยู่ในระดับดำเนินการมากที่สุด 2 มาตรฐาน มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันทางวิชาการ องค์กรภาครัฐ และเอกชนเพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า ชุมชนให้ความสำคัญกับการศึกษาของบุตรหลาน และโรงเรียนมีความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาไม่ว่าจะเป็นในด้านการมาให้ความรู้แก่นักเรียน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น การอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์ เป็นแหล่งวิทยากรในการแสวงหาความรู้และบริการชุมชน การส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น สอดคล้องกับ สุกิจ กลางสุข (2547 : 111) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546 : 51) พบว่า ชุมชน กรรมการสถานศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีบทบาทสำคัญโดยมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในและการจัดการศึกษาโดยให้ข้อคิด ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน การสนับสนุนทรัพยากร รวมทั้ง กำกับ ติดตามสถานศึกษาพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามแผนพัฒนาสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา

2. การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนบ้านหนองแวง โดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ และใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนาในการวิจัย ผลที่ได้คือ โรงเรียนได้พัฒนาและดำเนินการแก้ไขปรับปรุงมาตรฐานทั้ง 3 มาตรฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 4 มาตรฐานที่ 5 และมาตรฐานที่ 6 ซึ่งการจัดกิจกรรมการพัฒนามาตรฐาน และตัวบ่งชี้ มีการปรับปรุงข้อบกพร่องระหว่างการดำเนินงานเป็นระยะๆ การจัดกิจกรรมการพัฒนาคำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน มีลำดับขั้นตอนการดำเนินงาน ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูวางแผนกำหนดแนวปฏิบัติและปฏิทินในการพัฒนา จัดหาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้มีการดำเนินการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ในระหว่างการประชุม มีการระดมสมอง ร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมการพัฒนาของบุคคลอื่น และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการจัดกิจกรรม ครูมีความกระตือรือร้นในการทำงานเป็นอย่างดี และสามารถดำเนินกิจกรรมได้เป็นที่น่าพอใจ แล้วร่วมกันสรุปปัญหาและแนวทางแก้ไขสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

(2546 : 17) กล่าวว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในมีแนวทางการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผล และการพัฒนาปรับปรุง ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องดำเนินงานร่วมกันในทุกขั้นตอนจึงจะเกิดประโยชน์และมีความสำเร็จ มาตรฐานที่ 4 ครูสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมในแต่ละตัวบ่งชี้ได้ โดยครูผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมพยายามดำเนินการให้ได้มากที่สุด โดยเฉพาะการดำเนินการจัดกิจกรรมโลกนิทาน กิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน โดยได้กำหนดให้นักเรียนศึกษาหาข้อมูลต่างๆ ด้วยตนเองแล้วนำมาเปรียบเทียบ สรุปเป็นความคิดรวบยอดด้วยตนเอง ผลการดำเนินงาน พบว่าในการจัดกิจกรรมนักเรียนมีความสนใจ ถึงแม้ว่าบางกิจกรรมต้องใช้เวลาบ้าง เพราะนักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรม โดยเฉพาะโครงการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน ประกอบกับครูบางท่านยังไม่มีความรู้เท่าที่ควรในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมโครงงานสอดคล้องกับการวิจัยของ สุกิจ กลางสุข (2547 : 162) และปรีชาดี วรฐิติ (2545 : 119) พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่คือบุคลากรบางส่วนไม่เห็นความสำคัญ และความจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน มาตรฐานที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานของโรงเรียนให้ครูปฏิบัติการสอนทราบโดยทั่วกันเป็นระยะๆ มีการนิเทศติดตาม และประเมินผลจัดเอกสารที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้กับครู ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม เช่น กิจกรรมสอนซ่อมเสริม กิจกรรมภาษาอังกฤษวันละคำ กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมพี่สอนน้อง และกิจกรรมการแข่งขัน ทางวิชาการ และทำการประเมินผลตามสภาพจริง จัดให้มีการรายงานผลการประเมินตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เช่นการประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น การปลูกผักพื้นบ้าน ผลจากการดำเนินงาน โครงการกิจกรรมนักเรียนความก้าวหน้าในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุกิจ กลางสุข (2547 : 161) พบว่าการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดการเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น มาตรฐานที่ 6 นั้นมีการเปิดโอกาสให้มีการประชุมปรึกษาหารือและมีการแสดงความคิดเห็น โดยให้ครูมีส่วนร่วมมากที่สุดในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับชุมชนในการปรับปรุงห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อที่จะให้เด็กได้เข้ามาใช้บริการสืบค้นข้อมูล และใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ตามความสนใจของนักเรียน ซึ่งในการดำเนินงานมีปัญหาคือ คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอสำหรับค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต หนังสือการ์ตูนโรงเรียนจึงขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนในการติดตั้งจานดาวเทียม

IP STAR เพื่อให้นักเรียนได้สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การขอรับบริจาคหนังสือมือสองจากผู้ปกครองนักเรียน หน่วยงานของเอกชน เช่น ร้านหนังสือซีเอ็ด บริษัทโตโยต้า ประเทศไทย จำกัด ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และปรับปรุงสถานที่ของบริเวณโรงเรียนซึ่งเป็นป่าให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ให้เป็นแหล่งศึกษารวมชาติ การจัดป้ายนิเทศ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ผู้วิจัยเห็นว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการได้เรียนรู้จากนอกห้องเรียนมากกว่าเรียนในห้องเรียนผลการพัฒนา พบว่า นักเรียนใช้เวลาว่างในการอ่านมากขึ้น สถิตินักเรียนใช้บริการห้องสมุดมากขึ้น นักเรียนได้มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และสนใจที่จะอ่านหนังสือมากขึ้น แต่สิ่งที่เป็นปัญหาก็คือ จำนวนหนังสือที่ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม และครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่าน เวลาในการจัดกิจกรรมมีน้อย บางครั้งทับซ้อนกับเวลาจัดการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับอุดมศักดิ์ พลอยบุตร (2545 : 20) ศิริยศ คารวะปัญญา (2547 : 75) และกรมวิชาการ (2544 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึงการดำเนินการส่งเสริมการอ่านจะประสบผลสำเร็จก็ต้องอาศัยครู และผู้ปกครองนักเรียนได้ช่วยกันส่งเสริมการอ่านในทุกกระบวนการจัดการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน จึงจะเกิดผลเป็นรูปธรรมชัดเจน และอุปสรรคในการอ่านหนังสือของนักเรียน ได้แก่ หาหนังสือถูกใจอ่านไม่ได้ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่านของนักเรียนคือช่วงเวลาในการอ่านไม่เหมาะสม

จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาการดำเนินงานพัฒนาการประกันภายใน โรงเรียนบ้านหนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ทำให้โรงเรียนผู้เรียน มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดและ โรงเรียนได้แนวทางการประเมินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับบริบท และมีมาตรฐาน

โดยสรุปประโยชน์ที่นักเรียน ครูและผู้บริหาร โรงเรียนบ้านหนองแวงได้จากการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน

1. ครูมีความรู้ในระบบประกันคุณภาพการศึกษามากขึ้น
2. ครูได้ปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอและมีการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และมีเป้าหมายในการพัฒนางาน

3. ครูมีความความตระหนัก กระตือรือร้นที่จะปรับปรุงในการพัฒนาตนเองและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านการเรียนการสอน

4. นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ตามมาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอนของครูตลอดถึงการสามารถที่จะนำผลการแก้ไข ปรับปรุงไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา เช่นกิจกรรมที่สนับสนุนให้ครูนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนานักเรียนอย่างจริงจัง

5. นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

6. นักเรียนให้ความสนใจในการดำเนินแต่ละกิจกรรมมีความกระตือรือร้นและมีบรรยากาศในการทำงานที่ดีไม่แสดงออกถึงความเบื่อหน่าย

7. ผู้บริหารมีเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียน

8. ผู้บริหารมีการนิเทศ กำกับ ติดตามดูแลการปฏิบัติงานของครู

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 โรงเรียนยังขาดหนังสือ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ควรมีการระดมทรัพยากรจากภาคเอกชน ชุมชน และท้องถิ่น ในการจัดหาทุน งบประมาณมาสนับสนุนจัดกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ

1.2 ครูยังผลิตสื่อใช้ในการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและนักเรียนร่วมกันทำสื่อการเรียนการสอน

1.3 ควรมีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการประกันคุณภาพภายในอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นระบบ ตามระยะเวลาอย่างต่อเนื่องจนสิ้นสุด มีการรายงานความก้าวหน้าของการจัดกิจกรรม ปัญหา อุปสรรคของการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง ชัดเจน

1.4 แผนการจัดการเรียนรู้ของครูยังขาดกิจกรรมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ควรจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.5 ความแตกต่างด้านความรู้ ความสามารถ ความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน ส่งผลให้การประกันคุณภาพมีความแตกต่างกัน โรงเรียนควรพัฒนาศักยภาพของครูในด้าน

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง การจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่สนองต่อกระบวนการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อให้อุณหภูมิการศึกษาโดยรวมของโรงเรียนสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้อื่น ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

2.2 ควรมีการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในด้านคุณภาพผู้เรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY